

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej r. pr. R. K., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 15 września 2025 r., na posiedzeniu bez udziału stron, wniosku obwinionego r. pr. R. K. z 11 sierpnia 2025 r. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Wojciechowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZK 30/23,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Pawła Wojciechowskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZK 30/23.

UZASADNIENIE

Pismem z 11 sierpnia 2025 r., obwiniony r. pr. R. K. wniósł o wyłączenie sędziego SN Pawła Wojciechowskiego od udziału w sprawie II ZK 30/23.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że istnieją oczywiście uzasadnione podstawy do wyłączenia Sędziego Pawła Wojciechowskiego od rozpoznania sprawy II ZK 86/25, gdyż podstawą nominacji tego Sędziego jest uchwała Krajowej Rady Sądownictwa podjęta po dniu 17 stycznia 2018 roku (dokładnie uchwała z dnia 24 czerwca 2021 roku Nr 763/2021).

W ocenie wnioskodawcy orzekanie w sprawie niniejszej przez Sędziego Pawła Wojciechowskiego - powołanego przez wadliwie ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 roku KRS, naruszałoby modelowo standard z art. 6 ust. 1

EKPC, a Polskę, w następstwie wniesionej przez niego skargi, zobowiązywałoby do wypłaty odszkodowania za naruszenie prawa, którego koszty powinien ponieść ostatecznie Sędzia Paweł Wojciechowski.

Wnioskodawca podkreślił, że w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego - Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 roku, BSA 1-4110-1/20, przesądzono, że udział osoby powołanej na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 roku, poz. 3), prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W ocenie wnioskodawcy nie ma podstaw do przyjęcia, że skutki wynikające z powyższej uchwały zostały zniwelowane werdyktem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 roku, U 2/20 (OTK-A 2020 poz. 61).

Wnioskodawca wskazał, że nie można stracić z pola widzenia, co podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 31 sierpnia 2022 roku, III USK 544/21, utrwalonego już orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyroków: z dnia 22 lipca 2021 r. Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20.

Wnioskodawca zaznaczył, że orzeczenie wydane z udziałem wadliwie powołanego sędziego stanowi naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji.

Za ważny wnioskodawca uznał fakt, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowiska, że w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego.

Wypracowanej zasady nie może, znosić wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 stycznia 2022 r., P 10/19 (OTK-A 2022, poz. 14).

Natomiast naruszenie standardów może doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 377/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22). Istnieje obowiązek ukształtowania sądu nie tylko w myśl prawa krajowego, lecz równocześnie w zgodzie ze standardem skutecznej ochrony sądowej, jak wynika z Konwencji i prawa UE (doktryna *acte éclairée*).

Wnioskodawca zaznaczył, że Unia Europejska nie ma kompetencji do samodzielnego kształtowania (narzucania) organizacji sądownictwa, ale ma uprawnienie do oceny, czy sposób realizacji przez państwo jego suwerennej kompetencji odpowiada standardom unijnym (D. Miąsik: System Prawa Unii Europejskiej, Tom 2 - Zasady i prawa podstawowe, Warszawa 2022, s. 478-479 i tam powołana literatura).

W ocenie wnioskodawcy, w uchwale składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 roku, sygn. akt I KZP 2/22, zostało przesądzone, że brak jest podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 roku, nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 43 9 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do Sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach.

Zdaniem wnioskodawcy sytuacja ta dotyczy wprost SSN Pawła Wojciechowskiego „*powołanego do nieistniejącej prawnie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, czyli osoby, która nie może stworzyć sądu w rozumieniu prawa Unii Europejskiej.*”

Z posiadanych przez obwinionego informacji wynika, że toczy się postępowanie z zawiadomienia Pana Waldemara Żurka - obecnie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 2024 roku w sprawie podawania się przez innego sędziego, będącej o takim samym statusie co SSN Paweł Wojciechowski, za funkcjonariusza publicznego - Sędziego Sądu Najwyższego i osądzenia, jako sędziego tego Sądu, sprawy o sygn. akt I NSNc 79/20.

Wnioskodawca podkreślił, że nie może dopuścić do sytuacji, by jego sprawę rozpoznawała osoba nieuprawniona, która nie jest sędzią Sądu Najwyższego, bo

została nieskutecznie powołana, a jej potencjalna aktywność orzecznicza będzie stanowić też przestępstwo opisane w art. 227 § 1 k.k.

Podkreślił, że SSN Paweł Wojciechowski nie był wcześniej sędzią, zaś z uzasadnienia uchwały KRS Nr 763/2021 nie wynika, aby odbył jakąkolwiek aplikację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Wojciechowskiego nie jest zasadny.

Wątpliwości co do bezstronności sędziego SSN Pawła Wojciechowskiego, wyznaczonego do składu orzekającego w sprawie o sygn. akt II ZK 30/23, wnioskodawca upatrywał w okoliczności powołania SSN Pawła Wojciechowskiego na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Oznacza to, że wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy nie może być dowolne.

W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *„okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Wnioskodawca nie przywołał innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: *„sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”*.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21, z 11 grudnia 2023 r., Kp 1/23).

W sprawie nie ma też zastosowania art. 40 k.p.k., gdyż nie spełnia się żadna z określonych w nim ustawowych podstaw wyłączenia sędziego z mocy prawa.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]